

II.

Втората Нидерландска война (1672—1679 г.).

§ 34.

Причинитѣ за войната; — силитѣ и плановетѣ за дѣйствиата отъ двѣтѣ страни.

Негодующъ противъ Холландия, която дързнала да тури прѣдѣлъ на усиѣхитѣ му, и като глѣдалъ съ завистъ на обширната ѣ и цвѣтуща търговия, Людовикъ XIV рѣшилъ да внесе оржието си въ нея. Прѣди да пристѣпи къмъ това, той се трудилъ да раскъса тройния съюзъ и да възбуди държавитѣ въ западна Европа противъ Холландия. Той лесно постигналъ както едното, тъй и другото. Английския кралъ, Карлъ II, нѣмалъ особенни побуждения и намѣрение рѣшително да противудѣйствува на Франция; а Швеция влѣзла въ съюза на Англия и Холландия единствено за да вземе пари отъ Испания за водението на войната. Колкото се отнася до другитѣ държави въ западна Европа, то Людовикъ XIV тѣй искусно умѣлъ да се възползва отъ тайната имъ завистъ къмъ богатството на Холландия, че склонилъ на своя страна императора Леополда I, бранденбургския курфюрстъ Фридриха-Вилхелма Великий, нейбургския херцогъ, папата Климентъ XI и савойския херцогъ, който даже обѣщавалъ да му даде 3.000 спомагателни войски. Датския кралъ, Христианъ V, трирския и майнския курфюрсти и много други германски владѣтели, или се обявили за неутрални, или пѣкъ взели страната на Франция. А Англия, Швеция и съседнитѣ съ Холландия долне-рейнски католически владѣтели: кѣлнския курфюрстъ и мюнстерския епископъ явно влѣзли въ съюзъ съ Людовика XIV. Привли-

чанието на своя страна послѣднитѣ двама било много важно за Людовика XIV за това, защото му давало възможность да нахлуе въ Холландия отъ най слабата страна на границитѣ ѣ — отъ истокъ, като учрѣди въ кѣлнскитѣ и мюнстерскитѣ владѣния складове съ храни и военни запаси. Южната граница на Холландия била твърдѣ силна: тя се прикривала съ рѣкитѣ Маасъ и Ваалъ, слѣдъ туй на югъ отъ Ваалъ — съ рѣдъ крѣпости (най важни отъ които се считали тогава Бергенпозомъ, Бреда, Херпогенбушъ, Граве и Нимвегенъ) и най послѣ съ много укрѣпени пунктове, които Холландия владѣяла вънъ отъ чертата на южната си граница, като: на Маасъ — Маастрихтъ (който се считалъ за толкова важенъ, че въ него държали 13-хиляденъ гарнизонъ) и на долний Рейнъ крѣпоститѣ Везелъ, Еммерихъ, Рейнсбергъ и др. Источната граница на Холландия била прикрита съ твърдѣ слабо укрѣпени градове: Арнхаймъ, Дѣсбургъ, Цютфенъ и Девентеръ.

Върху това и билъ основанъ плана за първоначалнитѣ дѣйствиа, който Тюреннъ прѣдложилъ на Людовика XIV и който състоялъ въ туй, че отъ кѣлнскитѣ и мюнстерскитѣ владѣния, слѣдъ като се учрѣдятъ въ тѣхъ складове съ храни и военни запаси, да се нахлуе въ Холландия прѣзъ источнитѣ ѣ граници и слѣдъ това да се потѣгли съ съвокупни сили и рѣшително, не къмъ нѣкоя крѣпость, по обичая въ него време, а право къмъ столицата на Холлан-